

STATENS SIVILRETTSFORVALTNING

Justis- og beredskapsdepartementet
Pb 8005 Dep
0030 OSLO

Deres dato	Deres referanse	Vår referanse	Vår dato
	14/808-LKR	2014/1643 ALH	11.09.2014

Høring - Regelverk, organisering og behandling av barne bortføringssaker i Norge

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 14. mai 2014 vedrørende høring av rapport fra en arbeidsgruppe som har gjennomgått regelverk, organisering og behandling av barne bortføringssaker i Norge.

Statens sivilrettsforvaltning er klageinstans i saker om fri rettshjelp, og vi har merknader til rapportens kapittel 6.14 som gjelder fri rettshjelp i barne bortføringssaker og kapittel 11 om økonomiske og administrative konsekvenser.

Merknader til kapittel 6.14

Vi støtter forslaget om å endre rettshjelploven slik at barne bortføringssaker til og fra Norge behandles likt under rettshjelpsordningen. Vi kan i likhet med arbeidsgruppen ikke se at det foreligger et saklig grunnlag for å sondre mellom barne bortføringssaker til og fra Norge, slik rettshjelploven gjør pr i dag. Også barne bortføringssaker til Norge kan bli kompliserte og omfattende, slik at det er behov for advokatbistand på lik linje med saker fra Norge. Disse sakene bør derfor gjøres prioriterte med økonomisk behovsprøving.

Videre støtter vi forslaget om at barne bortføringssaker fra Norge utenfor konvensjonssamarbeidet likestilles med saker etter Haagkonvensjonen av 1980 mht rettshjelp. I denne forbindelse viser vi til at det må antas at det i saker utenfor konvensjonssamarbeidet regelmessig vil være et enda større behov for advokatbistand enn i konvensjonssakene. Dette fordi sakene ikke håndteres av en sentralmyndighet, og familieretten regelmessig er svært forskjellig fra norsk rett.

Vi støtter også forslaget om at det bør føres en noe mer liberal praksis med hensyn til dispensasjon fra de økonomiske vilkårene i barne bortføringssaker. Slike saker er i alminnelighet kostbare, og mange saker pågår over flere år. Regelmessig påløper det betydelige utgifter til advokatbistand i slike saker. Mange søkere har ikke økonomisk evne til å dekke alle utgifter til advokatbistand selv om søker har inntekt og formue over de økonomiske vilkårene for fri rettshjelp. Manglende økonomisk evne til å gjennomføre en barne bortføringssak vil dermed kunne hindre tilbakelevering av et barn som er ulovlig bortført. Ved en noe mer liberal praksis mht dispensasjon vil flere kunne benytte seg av advokatbistand, noe som regelmessig er nødvendig for å få løst barne bortføringssaker.

Videre støtter vi forslaget om å heve inntekts- og formuesgrensene for fri rettshjelp. Disse grensene er ikke endret siden 2009, slik at stadig færre oppfyller de økonomiske vilkårene for fri rettshjelp. Dersom de økonomiske grensene heves, vil flere kunne innvilges fri

Postadresse
Postboks 8027 Dep
0030 Oslo
www.sivilrett.no

Kontoradresse
Holbergsgate 1
Org. nr.
986 186 999

Telefon
22991325

Saksbehandler
Anne-Line Hovland
Direktetelefon
22991360

E-post
anne-line.hovland@sivilrett.no
post@sivilrett.no

rettshjelp på et tidlig stadium i saken. Vi antar at advokatbistand på et tidlig stadium kan bidra til en forbedret håndtering av slike saker i startfasen.

Vi støtter også forslaget om at bortfører bør kunne innvilges fri rettshjelp når tingretten kommer til at det ikke forelå en ulovlig barne bortføring. Tilsvarende mener vi må gjelde når en utenlandsk domstol kommer til det samme resultatet. I slike tilfeller vil det måtte søkes om etterbevilling av fri rettshjelp, og vi er enig i at det bør informeres bedre om muligheten for å søke om etterbevilling.

Dekning av utgifter til barnets hjemreise

Videre støtter vi forslaget om dekning av utgifter til barnets hjemreise. Hvis gjenværende ikke har økonomisk evne til å dekke slike utgifter, vil barnet i praksis ikke kunne returnere til bostedslandet i tråd med domstolens avgjørelse. En forutsetning for at rettshjelploven § 14 annet ledd og § 22 annet ledd kan få anvendelse, er at søker er eller vil kunne innvilges fri rettshjelp i den saken utgiften knytter seg til. Dette innebærer at søkere som ikke kvalifiserer til fri rettshjelp, ikke kan få dekket denne type utgifter i medhold av rettshjelploven § 14 annet ledd eller § 22 annet ledd slik lovteksten lyder i dag. Dersom det ikke lenger skal være en forutsetning for utgiftsdekning at gjenværende er eller vil kunne innvilges fri rettshjelp i saken, må lovteksten endres.

Motpartens saksomkostninger

Vi har merket oss forslaget om at innvilgelse av fri rettshjelp også bør omfatte dekning av motpartens saksomkostninger. Forslaget forstås slik at både gjenværende og bortfører skal kunne få dekket motpartens saksomkostninger. Arbeidsgruppen foreslår videre en noe mer liberal praksis for innvilgelse av fri rettshjelp til bortfører. Dersom bortfører innvilges fri rettshjelp og domstolen kommer til at det foreligger en ulovlig bortføring, vil bortfører risikere å måtte dekke motpartens saksomkostninger. Hvis bortfører også skal få dekket motpartens saksomkostninger, vil bortfører ikke risikere noe økonomisk ved å foreta en ulovlig barne bortføring. Dette vil kunne oppfattes som støtende. Dersom bortfører ikke har økonomisk evne til å dekke motpartens saksomkostninger, vil imidlertid gjenværende i saker hvor bortfører har svak økonomi ikke få dekket egne saksomkostninger. Selv om det vil kunne virke støtende at bortfører både får dekket egne og motpartens saksomkostninger, mener vi hensynet til gjenværende som har vunnet saken, taler for at omkostningene kan dekkes gjennom ordningen med fri rettshjelp. I denne forbindelse viser vi til at saken har utspring hos bortfører, og ikke hos gjenværende. For å få barnet tilbakelevert, er gjenværende avhengig av at en domstol avgjør spørsmålet om det foreligger en ulovlig barne bortføring eller ikke. Gjenværende er derfor nødt til å benytte seg av domstolene. Vi støtter derfor forslaget om at motpartens saksomkostninger dekkes i barne bortføringssaker. Rettshjelploven § 22 fjerde ledd er i dag formulert som en unntaksbestemmelse, slik at lovteksten i så fall må endres.

Merknader til kapittel 11

Innledende møte med sentralmyndigheten

Arbeidsgruppen foreslår at sentralmyndigheten skal tilby et innledende møte i Oslo i alle saker når barn bortføres fra Norge. Vi anser dette som positivt forslag, slik at viktige punkter kan avklares på et tidlig tidspunkt. I dette møtet skal gjenværende kunne møte med sin advokat. I saker hvor gjenværende er innvilget fritt rettsråd, kan utgifter til reise for gjenværende og eventuelle andre utgifter søkes dekket etter rettshjelploven § 14 annet ledd. Videre vil søkers advokat ha krav på godtgjøring for reisetid, jf salærforskriften § 8, og dekning av andre utgifter som påløper i forbindelse med fravær. Dette kan søkes dekket i henhold til statens reiseregulativ. Vi minner om at det er et grunnvilkår for dekning av egne utgifter etter rettshjelploven § 14 annet ledd at søker er eller vil kunne innvilges fritt rettsråd i den saken utgiftene relaterer seg til. Søkere som ikke kvalifiserer til fri rettshjelp, må derfor selv dekke utgifter til egen og advokatens reise, reisefravær og juridisk bistand. Som et

alternativ til at gjenværende reiser til Oslo, kan det vurderes om det innledende møtet kan gjennomføres ved videokonferanse.

Meklingsordning

Arbeidsgruppen foreslår videre at det etableres en meklingsordning for barne bortførings sakene og samværssakene til Norge. Dette anser vi som et godt forslag, som kan bidra til at sakene løses på et tidligere stadium, slik at prosess for domstolene kan unngås i noen saker. For gjenværende i utlandet som må reise til Norge for å mekle, mener arbeidsgruppen at utgifter til reise og opphold kan dekkes gjennom ordningen med fri rettshjelp. I denne forbindelse gjør vi oppmerksom på at dekning av utgifter til tolk også kan være aktuelt. Det er som nevnt en forutsetning for dekning av egne utgifter etter rettshjelploven § 14 annet ledd, at søker er eller vil kunne innvilges fritt rettsråd i den saken utgiftene relaterer seg til. Dersom gjenværende i utlandet ikke er innvilget fri rettshjelp, må vedkommende dekke disse utgiftene selv. Som et alternativ til at gjenværende i utlandet reiser til Norge, kan det vurderes om det innledende møtet kan gjennomføres ved videokonferanse.

Med hilsen

Wenche Bjørland
avdelingsdirektør

Elektronisk godkjent

Anne-Line Hovland
fagdirektør